Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 25, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., četrtek, 6. oktobra (October 6), 1927 | Subscription $6.00 yearly | ŠTEV.—NUMBER 235

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

THE LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF ILLINOIS

Premirje v illinoski premogovni industriji

To premirje je veljavno le do dne 1. aprila. — Kaj po tem?

Chicago, Ill. — Dolgotrajna stavka rudarjev v Illinoisu je bila končana s pogodbo, ki ne znači drugega kot premirje do dne 1. aprila. V premogovnikih bodo pričeli delati po jacksonvilliski mezdni lestvici, ki določa $7.50 mezde na dan. Rudarji so naobratno pristali, da se pogode zaradi mezde, ki se bo plačevala po dnevu 1. aprila prihodnjega leta in da sprejmejo izboljšane metode za produkcijo premoga.

Izbrana je bila skupna komisija, ki izdela skupen dogovor glede petih točk v pogodbi in ga predloži širšemu zastopništvu v potrdilo. Rudarje zastopata Harry Fischwick, predsednik, in William Sneed, podpredsednik dvanajstega distrikta rudarske organizacije. Podjetniške zastopata Rice Miller, predsednik, in Herman C. Porry, podpredsednik Društva illinojskih premogovniških podjetnikov.

Komisija ima določiti glede mezdne pogodbe, ki postane veljavna dne 1. aprila; uvaževati ima zahteve in preiskati razmere v industriji "brez predsodkov in omejitev"; z delom se prične takoj v takih razmerah, kakeršne so bile dne 31. marca tega leta; komisija se lahko pomnoži na pet članov in večina odločuje; odkritje novega sredstva za nakladanje premoga. To je tistih pet točk, ki so bile izročene komisiji.

Fishwick, predsednik 12. distrikta rudarske organizacije, je dejal, da je to zmaga rudarjev, medtem ko je John L. Lewis, predsednik rudarske organizacije, ki se je aktivno udeležil razprav, dejal, da je zelo zadovoljen in da upa, da bodo zastopniki obeh strank našli pot za izravnavo razlik.

Rice Miller, predsednik podjetniške organizacije, se je izrazil, da še vedno upa, da se dogovore glede mezde v Illinoisu tako, da bodo premogovniški podjetniki v tej državi lahko tekmovali s podjetniki, ki producirajo premog z neorganiziranimi rudarji. Tam plačujejo od $4.50 do $6 dnevne mezde.

Ko se je konferenca zaključila, je rekel Miller, da se ne pričakuje, da bodo v v onih premogovnikih, ki prično obratovati, obratovali trajno, ampak obratovali bodo le deloma, ker je trajno obratovanje nemogoče.

Premogovniški podjetniki niso prav nič skrivali dejstva, da so zaradi tega pristali na premirje, ker je prišla sezona, ko pričakujejo velika naročila na premog. Ta faktor je precej odločal pri večjih korporacijah. Manjše kompanije so se bojevale proti pogodbi in ne bodo tudi pričele z obratovanjem premogovnikov.

V južnem Illinoisu je v rudarskih občinah bil položaj že kritičen. Organizirale so se lokalne pomožne organizacije da so podpirale družine, v katerih se je naselila že velika beda. Te organizacije bodo funkcijonirale do 1. novembra.

Na stotine in stotine rudarjev je zapustilo premogovna polja in so si poiskali drugje delo. Nekateri teh rudarjev se zdaj vračajo. Drugi, ki mislijo, da so dobili precej trajno in boljše delo, kot v premogovnikih, so ostali, rekoč, da se ne vrnejo preje, če se sploh še kdaj vrnejo nazaj v premogovnike, kadar rudarska organizacija sklenila takšno pogodbo s podetniki, da bo obetala saj za dve leti mir v industriji. Ti črnogledi in previdni rudarji smatrajo sedanjo pogodbo s podjetniki le za premirje, kateremu sledi slabša pogodba ali pa nov boj na premogovnem polju, ko pride prihodnja spomlad.

Na stavki je bilo več ko 72,000 rudarjev in skozi šest mesecev.

Iowski rudarji sledili illinoiskim v končanju boja

9000 rudarjev se je vrnilo na delo včeraj, ko je bil dosežen sporazum z lastniki rovov. Sporazum je enak illinoiskemu. Jacksonvilliska lestvica ostane v veljavi do 1. aprila 1928.

Des Moines, Iowa, 5. okt. — Stavka rudarjev v Iowi je bila končana včeraj in 9000 organiziranih rudarjev se je danes vrnilo na delo.

Stavka je bila končana na enak način kakor v Illinoisu. Stara mezda ostane do 1. aprila 1928, medtem pa posebna komisija zbere podatke za novo mezdno pogodbo, ki se izdela čez zimo in predloži skupnemu lestvičnemu odboru v prihodnjem februarju.

Konferenca ni trajala dolgo. Čim so predstavniki baronov premoga izjavili, da so pripravljeni sprejeti pogoje sporazuma v Illinoisu, je Joe Morris, predsednik 13. distrikta rudarske organizacije, dejal: "Štrajk je končan. Jutri gremo na delo."

Iz baronije tekstilnih baronov na jugu

Delavka in mati prejela le 35 centov tedenskega zaslužka. — Okoli vodnjakov se pasejo prašiči. — Gnojnica se izliva v vodnjake.

Durham, N. C. — Tri matere, ki delajo v tekstilni tovarni, v kateri so delavci stavkali pet tednov, so razkrile življenske razmere organizatorju, ko je prišel v mesto. Ta razkritja govore sama na sebi, kakšna industrijska sužnost je zdaj uvedena v tovarnah mesto nekdanje telesne sužnosti na jugu.

Prva mati je povedala, da je našla v plačilni koverti samo pet in trideset centov, vse drugo je vzela kompanija iz nje. Za stanarino je odračunila približno $1.50 na teden, en dolar za drva poleti, pozimi pa $1.75. To pokazuje, kako se je odtegnil denar prve dni stavke za grocerije, ki so jih delavci jemali na upanje. Delavka je bolehala na jetiki, pa ne zaradi stavke, kajti dejala je, da še ni nikdar tako dobro živela, kot od pičle podpore, ki jo je prejemala ob času stavke. Bila je izgarana, njena koža je bila rumenkasta in nagubana. Njena glava je gledala iz slabe obleke kot da bi bila nasajena na palici.

Druga žena je dejala, da komaj čaka, da bo njen sin star 14 let, da pojde delat. Dala bi ga rada v šolo, a družina mora živeti, zato mora v tovarno.

Tretja delavka je rekla, da je zadnji teden zaslužila $3.75, preden so ji odtegnili, kar je dolgovala tovarni. Ko se je organizator peljal v mesto, je srečal delavko in mater, ki je nesla dva vedra vode iz odprtega vodnjaka. Ti odprti vodnjaki so bili proglašeni za zdravju nevarni. Uradniki tvrdke Harridt Cotton Mill so ji obljubili, da očistijo vodnjak po stavki. Ko je pa zveden vodnjakar se ponudil, da očisti in osnaži vodnjak, so ga odklonili.

Prašiči rijejo v bližini in voda teče po teh jarkih, ki jih prašiči napravijo s svojimi rilci. Tako se mešajo odpadki in gnojnica z vodo in vse skupaj se odteka v vodnjak.

V takih nezdravih razmerah se širijo razne bolezni, najbolj se pa širi jetika. Take razmere so bile na "Hillu," v "Mocasin Bottomu" je pa še slabeje. Tam koče razpadajo in ne zaslužijo imena človeških bivališč. Take so razmere v baronijah južnih tekstilnih baronov v bogati Ameriki. Slabeje ne more biti tudi na Kitajskem.

STROJI DELAJO KONKURENCO RUDARJEM

Kjer je še pred nekaj leti vrvelo življenje, je zdaj mrtvilo. — Povsod se vidijo skupine brezposelnih ljudi.

Shenadoh, Pa. — Učinki modernih strojev pri delu se vidijo v polnih biljardnicah ali pa v gručah ljudi, ki se zbirajo okoli skladnic železniških pragov, da tam igrajo karte, ali pa posedajo ali stoje okoli in se razgovarjajo. Ako tujec stopi v mesto, v katerem prebivajo rudarji, ki kopljejo trdi premog, misli, da je prišel v mesto, v katerem nihče ne dela. Tujec vidi stati starejše in mlajše delavce, ki pušijo iz koruznih pip in se pogovarjajo, kakor da nimajo drugega dela dan za dnevom.

Nekaj let nazaj niso v teh mestih imeli nikoli dosti delavcev. Kronične primanjkovanje delavcev je takrat mnogo delavcev prisililo, da so opravljali čezurno delo. Dečki so komaj zapustili šolo in že so šli na delo. Če je takrat eden ali drugi izgubil delo, mu je bilo treba stopiti k enemu izmed dvajset premogovnikov in že je imel delo.

Ampak to je bilo v onih starih in dobrih časih, ki se ne vrnejo nikdar več nazaj.

Ob rekah so rasli košati in veliki hrasti. Ti so zdaj precej posekani, les je pa bil odpeljan v premogovnike za opornike ali na žage. Izboljšanje in spopolnjenje strojev, je odvzelo mnogo ljudem delo. Ogromni razdalniki so nadomestili veliko delavcev, ki so preje izstresali iz malih vozičkov premog. Zdaj to delo opravljajo stroji. Ogromnih hrastovih debel tudi ni več, da bi jih nakladali in odvažali na žago. Tam kjer so pa še hrastova debla, imajo ogromne žerjave za nakladanje lesa. Mesto 20 ali še več delavcev delata po dva kvečjem trije.

V premogovnikih so motorji na stisnjeni zrak nadomestili veliko delavcev, posebno pa voznikov so z mulami odvažali premog. V prejšnjih časih so iskali dobre voznike, kajti hodniki v premogovnikih niso bili bulevardi, ampak so bili polni ovir, tako da je moral biti voznik vajen mul, da je vozil po njih in prepeljaval premog na svitlo.

En sam motor ali stroj na stisnjeni zrak nadomesti zdaj mule in odpravi je vijugate hodnike. Le v globokih in izredno vijugastih rovih, v katerih se gospodarjem ne izplača uvesti motorja ali stroja, še životari voznik z mulo.

Gospodarji si noč in dan ubijajo svoje možgane, kako bi v premogovnikih nadomestili človeško delavno moč s strojem. Dečki, ki so dokončali srednjo šolo in če pridejo vprašat za delo, dobe za odgovor: "Ne potrebujemo nikogar." In tako hodijo dečki od premogovnika do premogovnika za delom, a ga ne dobe. In tako odhajajo dečki v mesta za — delom.

Za stare ljudi pa sploh ni dela. Preden delavec doseže 60 let, mu že povedo, da ga ne potrebujejo več, ko je nekega dne začasno odslovljen, če je prekoračil 55 let starosti. To so izgledi za starega in izgaranega delavca v antracitnem okraju.

Spet umor iz usmiljenja.

Minneapolis, Minn. — Tukaj je bil aretiran Adolp Diplina, ki je priznal na policiji, da je ubil svojo 50letno ženo, ki je že dolgo let trpela na neozdravljivi bolezni. Žena ga je prosila, naj jo ubije. Uslišal je njeno prošnjo in jo udaril s težko cevjo po glavi. Obtožen je umora.

Mehiška vojaška revolta hitro izpuhtela v vseh centrih

General Serrano, vodja vstaje in predsedniški kandidat, ustreljen. Trinajst drugih voditeljev eksekutiranih. Uporne čete kapitulirale.

Mexico City, 5. okt. — Mehiška vojaška revolta proti Callesovi vladi, ki je izbruhnila zadnjo nedeljo ponoči, je končana s tragičnim fiaskom. General Francisco Serrano, predsedniški kandidat in eden glavnih voditeljev vstaje, je bil včeraj ujet v državi Morelos z drugimi rebeli vred, postavljen takoj pred vojno sodišče in ustreljen. Z njim vred je bilo ustreljenih trinajst njegovih vodilnih tovarišev. Istočasno je uporna četa 800 mož vojaške posadke v glavnem mestu kapitulirala. Vodja čete, general Almada, je z majhno peščico pristašev pobegnil v hribe. Drugi glavni voditelj, general Arnulfo Gomez, ki je tudi predsedniški kandidat, je danes obkoljen od zveznih čet v Perotu, država Vera Cruz. Ujet bo vsak čas.

Gen. Jose Alvarez, šef generalnega štaba zvezne armade, je danes zjutraj informiral poročevalce v predsedniški palači, da se je približno 2000 vojakov dalo zapeljati upornim generalom. Hrbtenica revolte pa je že strta. Ujetje in eksekutiranje generala Serrana je uničilo vsako navdušenje za vstajo.

Kakor se glasi uradno poročilo, je bil general in kandidat Serrano ujet v Morelosu, kamor je bil prišel s četo pristašev s namenom, da pridobi poveljnika ondotne zvezne posadke, generala Juana Dominguesa, za revolto. Dominguez je pa ukazal grupo na mestu aretirati in postaviti pred vojni sod. Nekaj ur kasneje so že bili vsi ustreljeni.

Drugo poročilo se glasi, da je vstaja 16. bataljona v Torreonu tudi zadušena. Vodja vstaje Augusto Manzilló in ves njegov štab častnikov so bili takoj obsojeni na smrt in ustreljeni.

Revolta je bila zasnovana pred tremi tedni. V koliko so zapleteni klerikalci, še ni znano. Dejstvo pa je, da je general Gomez iz Vera Cruza predsedniški kandidat katoliške stranke.

Konvencija Ameriške delavske federacije

Senator Johnson nagovoril delegate. Resolucija za odpoklic čet iz Nikaragve in Kitajske.

Los Angeles, Cal. — Kalifornijski senator Hiram Johnson je v torek govoril na konvenciji Ameriške delavske federacije. Apeliral je na organizirane delavce, naj pomagajo izvojevati javni projekt zgradbe jeza v Boulder kanjonu v Coloradu. Rekel je, da prihodnji kongres mora odločiti, kdo zgradi ta jez, ljudstvo ali privatni interesi. On je za to, da jez zgradi vlada. Nadalje je apeliral na unije, naj pomagajo ohraniti sedanji primarni volilni sistem.

Med resolucijami, ki nedvomno izzovejo konflikt na konvenciji, je ena, ki določa, da se odpravijo vse neenakosti med belokožnimi in zamorskimi delavci. Resolucija zahteva, da imajo zamorci enake pravice v vseh unijah.

Druga važna resolucija je, da federacija zahteva takojšen odpoklic vseh ameriških čet iz Nikaragve in Kitajske iz razloga, ker naše čete v tema dvema deželama služijo le interesom Wall Streeta in delajo Ameriki sramoto, kar jo prikazujejo v inozemstvu kot despotsko državo.

NAJSRDITEJŠI BOJ JE V PETEM DISTRIKTU

Pomoč rudarjem v petem distriktu je nujna.—Pittsburgh Terminal kompanija se poslužuje vseh sredstev, da zmaga.

New York, N. Y. — Zopet je stavka na premogovnem polju, ko so se sešli delegatje na konvenciji Ameriške delavske federacije. Kadar se vrši konvencija Ameriške delavske federacije, tedaj delegatje slišijo poročati John L. Lewisa o stavki na polju trdega ali mehkega premoga.

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije in bivši tajnik rudarske organizacije United Mine Workers, je že naznanil, da skliče konferenco 250 odbornikov raznih delavskih strokovnih organizacij takoj po končani konvenciji Ameriške delavske federacije, da se izdela program za podporo stavkujočim rudarjem. Philip Murray, podpredsednik rudarske organizacije United Mine Workers, izjavlja, da se bo ta konferenca vršila v Pittsburghu okoli dne 5. novembra.

Temu je dodal, da se bo izvolil odbor, ki ima vpliv in pojde k governerju Fisherju, da od njega zahteva, da mora ostati nepristranski v tej stavki. Na tem pittsburškem zborovanju, je nadaljeval Murray, se bodo odborniki raznih delavskih strokovnih organizacij izrekli za neomejeno moralno in finančno pomoč rudarjem. Naglasil je, da bodo v tej stavki občutili sovražniki rudarjev polno moč organiziranih delavcev na volišču. Detajlov programa Murray ni razložil.

Pittsburgh Terminal Coal kompanija se trudi na vse načine zmagati. Znano je, da je izposlovala sodnijsko prepoved in da je vložila odškodninsko tožbo za $1,500,000 odškodnine proti rudarski organizaciji. Najsrditejši boj na premogovnem polju se odigrava v petem distriktu rudarske organizacije, kjer so premogovniški podjetniki skušali pričeti obratovati premogovnike takoj po proglasu stavke z neorganiziranimi delavci.

V dvanajstem distriktu rudarske organizacije je zdaj sklenjeno premirje in lagije bo zdaj osredotočiti vse sile na ta okraj, v katerem so podjetniki že sanjali, da je zmaga na njih strani.

Peking bode kmalu

Združena ljudska armada prodira naglo proti glavnemu mestu.

Peking, 5. okt. — Združeni armadi generala Feng Juhsianga in Jen Hsišana, governerja province Šansi, nadaljujeta naval na Peking. Prednje straže so danes dosegle Suanvafu, ki se nahaja 85 milj severnozapadno od Pekinga.

Poražene čete diktatorja Cangtsolina bodo skušale zadržati zmagovalce v prelazu Nankov, 25 milj od Pekinga.

Zdaj ni najmanjšega dvoma več, da sta Feng in Jen zaveznika južnokitajskih revolucijonarjev. Po vseh okupiranih mestih province Čihli so zavihrale zastave revolucijonarne stranke kuomintang.

Z bojišč na jugu ni nobenih poročil. To znači, da je položaj tamkaj nespremenjen.

Štrajk 8000 stavbnih delavcev v Kanadi.

Toronto, Ont. — 8000 delavcev stavbne stroke je d. t. m. zastavkalo v tem mestu. Vse gradbeno delo počiva.

Angleška delavska stranka počastila Sacca in Vanzettija

Vsi delegatje na konferenci so vstali v znak solidarnosti. — MacDonald noče nič slišati o zvezi z liberalno stranko.

London, 5. okt. — Angleška delavska stranka je včeraj počastila spomin na Sacca in Vanzettija. Ko je predsednik konference v Blackpoolu pozval delegate, naj vstanejo v znak spoštovanja do dveh žrtev razredne justice v Bostonu, je vsa delegacija vstala.

Blackpool, Anglija, 5. okt. — Na konferenci delavske stranke so se pojavila znamenja, ki so bila že prej napovedana, da nekateri laboritski konservativni elementi resno mislijo na koalicijo z Lloyd Georgem in njegovo liberalno stranko. Na drugi strani pa so tudi znamenja, da Ramsay MacDonald odklanja to koalicijo.

Konservativni elementi so mnenja, da s koalicijo laboritov in liberalcev bi bila zmaga pri bodočih volitvah absolutno zagotovljena. MacDonald in njegovi ožji pristaši pa stoje na stališču, da delavska stranka se ne sme podajati tako daleč v kompromise. Delavstvo mora samo zmagati.

Mnogo stavk v Italiji delajo skrbi fašistom

Podzemska poročila o revoltah delavcev v Trstu in drugod.

Lugano, Švica, 5. okt. — Podzemski listi, ki se tajno tiskajo in krožijo v Italiji kljub železni pesti fašistovske policije, prinašajo dolgo vrsto poročil o stavkah, ki so bile v teku zadnje tedne in nekatere še trajajo. Poročila se lase:

30,000 poljedelskih delavcev je zastavkalo v pokrajini Novare.

7000 kmetskih težakov je na štrajku že mesec dni v okolici Parme.

3500 kovinarskih delavcev, uposlenih v Franco Tosijevih tovarnah v Legnanu je odločilo orodje do zadnjega moža. Takoj so se jim pridružili tekstilne tovarne Bori & Ronchi.

350 delavk v Trevigliju je stavkalo več dni v znak protesta proti kaznim v obliki pritrgljajev od plače.

Delavke v tovarni za škatle v Bologni so stavkale in zmagale v obrambi svoje mezdne lestvice.

V prvi polovici junija je zastavkalo 1200 delavcev v ladjedelnici Sv. Marka v Trstu, ko je Mussolini odredil znižanje mezde. Prišla je nadnje policija in milica, katero so delavci sprejeli s sikanjem in sovražnimi vzkliki. Miličarji so aretirali osem delavcev in 600 jih je bilo odslovljenih iz ladjedelnice.

V Italiji je danes pol milijona brezposelnih delavcev, a le majhno število teh dobiva od vlade podporo 3.5 lire (18 centov) na dan.

Taka so poročila v eni sami številki podzemskega lista. Fašistovsko časopisje v Italiji pa molči o tem kot grob!

Mehika zahteva $72,000 za obešena Mehikanca v Jolietu.

Washington, D. C. — Mehiška vlada je predložila formalno zahtevo za odškodnino v vsoti $72,000 v imenu sorodnikov dveh mehiških državljanov, Roberta Torresa in Bernarda Rosja, ki sta bila v minulem poletju obešena v Jolietu radi umora jetničarja Petra Kleina. Zvezna vlada se je obrnila na Springfield, Ill., za pojasnila glede zadeve omenjenih Mehikancev.

Podjetniki podpihujejo k carinski vojni

Predsedniku so pisali, da izdelajo lahko zadostno množino produktov za domači trg.

Washington, D. C. — Ameriški tovarnarji, ki izdelujejo svilnato, bombažno in volneno blago, so pisali predsedniku Coolidgu, da lahko izdelajo dosti blaga za domači trg. To so predsedniku naznanili s pomočjo svoje organizacije. To priporočilo pomeni, da se naj tarif na svilo, volneno in bombažno blago lahko še bolj zviša in se naj porabi napram Franciji kot bat, ker je povišala pred kratkem tarif na ameriško blago.

Coolidge je potrdil prejem pisma, ni pa izjavil, da se bo ravnal po tem nasvetu tovarnarjev.

Tovarnarji žele, da se tarif poviša, ker jim bo igrača povišati cene, ker ne bo konkurence iz tujezemstva. Mezde delavcem ne bodo povišali. To pokazuje preteklost. Zagovarjali so visok tarif na tekstilno blago, a tekstilni delavci so najslabše plačani delavci v Ameriki. Tudi sedaj niso tovarnarji dali obljube, če se poviša tarif, da ne bodo povišali cene blagu, ako pa povišajo ceno, da povišajo tudi mezdo svojim delavcem. Tekstilni tovarnarji so preveč dobro poznani kot profitarji. V vojnem času so iz starih cunj delali volneno blago in ga drago prodajali, dasiravno je bilo še toliko volne v Združenih državah, da ni bilo najmanjše potrebe za izpreminjanje starih cunj v novo blago.

Nov nemški polet v Združene države

Junkersov hidroplan s štirimi možmi in eno žensko na poletu, toda v presledkih.

Amsterdam, 5. okt. — Nemški hidroplan "D-1230", ki se je včeraj popoldne dvignil v Berlinu v zrak na poletu v New York, je snoči pristal v Amsterdamu in danes zjutraj je poletel v Lisbono na Portugalskem. V hidroplanu so štirje piloti in dunajska igralka Lilly Dillenz kot pasažirka. Letalo se ni ustavilo tukaj radi kake nezgode, temveč iz razloga, da pride podnevi na Azorske otoke.

Berlin, 5. okt. — Štirje nemški avijatiki so poskusili z novim poletom v Ameriko, toda leteli bodo v presledkih, in sicer preko Portugalske ter Azorskih otokov, od tam pa v Newfoundland in zadnja postaja je New York. Letalci so: Fritz Loosé, Rolfe Starke, Karl Loewe in Rudolf Flittner. S seboj so vzeli dunajsko gledališko igralko Lilly Dillenz kot potovalko. Letalo je hidroplan (povodno letalo, ki ima čoln za plovitbo) s tremi motorji Junkersovega modela. Petorica se je dvignila v zrak včeraj popoldne in odletela proti Azorskim otokom.

15 žensk v španski zbornici.

Madrid, 5. okt. — V novi španski narodni skupščini, katere člane je imenovala vlada, je 15 žensk. Zbornica ima 400 članov. Njih imena so bila danes objavljena.

Zgradba za nove šole

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $6.00 na leto, $3.00 za pol leta; Chicago in Cicero $7.50 na leto, $3.75 za pol leta, in za inozemstvo $9.00.

Naslov za vse, kar zadeva uredništvo:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year; Chicago $7.50, and foreign countries $9.00 per year.

MEMBER of THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju n. pr. (Sept. 30-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno da vam ne ustavi list.

BOJ RUDARJEV V PETEM DISTRIKTU RUDARSKE ORGANIZACIJE.

Najhujši in najsrditejši boj s premogovniškimi podjetniki se bije za nadaljno obnovitev jacksonvillske pogodbe v petem distriktu rudarske organizacije. Komaj so rudarji v tem distriktu dne 31. marca odložili orodje, že so bili premogovniški podjetniki pripravljeni pričeti obratovati svoje premogovnike s stavkokazi. Uničevanje rudarske organizacije je pričelo na jugu. Nato se je širilo vedno bolj proti severju. Padla je organizacija v Kentuckyju in Zapadni Virginiji, še preden je potekel čas za jacksonvillsko pogodbo. Jasno je bilo, da premogovniški podjetniki udarijo z vso silo po organizaciji rudarjev v Pennsylvaniji, obenem pa prično z močno ofenzivo v državi Ohio. Vse poteze, ki so jih izigravali narodno in mednarodno organizirani premogovniški podjetniki proti rudarski organizaciji United Mine Workers še pred prvim aprilom, so govorile, kaj se zgodi po prvem aprilu. Podjetniki so si izbrali za ofenzivni sunek ugoden trenotek. Rudarska organizacija je bila oslabljena, ker so podjetniki skoraj brez resnega odpora, ako se odračunijo boji v Zapadni Virginiji, odvzeli rudarski organizaciji postojanko za postojanko. Imeli so veliko premoga v rezervi in zavedali so se, ako zvežejo te rezerve s produkcijo premoga iz neorganiziranih premogovnikov v južnih državah, da lahko vzdrže tudi daljšo stavko rudarjev, ker jih povpraševanje po premogu na trgu ne bo prisililo, da sklenejo pogodbo z rudarji. Produkcija premoga na Angleškem, kjer so rudarji pred letom dni stavkali, je bila zopet v zamahu, tako da se ni bilo bati, da pridejo naročila na premog iz tujezemstva v takem številu, da jih ne morejo izvršiti. Organizirani rudarji so bili gospodarsko oslabljeni, kajti poleti in še v jeseni so delali le po nekaj dni v tednu. Šele zadnje mesece tik pred stavko se je produkcija premoga pomnožila zaradi premogovne rezerve. Veliko kompanij, ki lastujejo premogovnike v državah Pennsylvanija, Ohio, Illinois itd., lastujejo premogovnike v Kentuckyju, Arkansasu in Zapadni Virginiji.

Premogovniški podjetniki so bili pripravljeni za ofenzivni udarec in prišel je. Močnejši sunek je bil izvršen takoj prve dni stavke v petem distriktu in šele kasneje v državi Ohio. Podjetniki v petem distriktu so takoj pričeli najemati stavkokaze, pomnožili so svoje privatne stražnike, šli so na sodišče po sodnijske prepovedi, rudarjem so odpovedovali sodnijskim potom stanovanja in ponekod so jim ustavili dobavo pitne vode in razsvetljave, da se rudarji izselijo iz kompanijskih hiš. Vse te šikane in ofenzivni sunki niso omajali stanovitnosti rudarjev, dasiravno se je stavka zavlekla in je v marsikateri rudarski družini, ako družinski oče ni dobil kje drugje dela, ali če ni imel nekaj prihrankov, nastanila velika beda, ki je opominjala strokovno organizirane delavce, da pridejo na pomoč rudarski organizaciji, ki je potrebovala pomoči.

Zdaj prihaja glas od predsednika Ameriške delavske federacije in nekaterih odbornikov rudarske organizacije, da se v Pittsburghu in v začetku meseca novembra zberejo zastopniki strokovno organiziranega delavstva, da ukrepajo o pomoči rudarjem. Neki odbornik rudarske organizacije je celo dejal, da bo governer države Pennsylvanije občutil vso moč strokovno organiziranega delavstva na volišču, ako ne ostane nepristranski v tej stavki.

Pomoč torej prihaja. Ali ni pomoč nekoliko pozna?

Že po treh mesecih stavke je vsak lahko spoznal, da premogovniški podjetniki v petem okraju rudarske organizacije niso spravljivi ljudje in niso dostopni za nobeno pametno besedo in da je njih namen uničiti rudarsko organizacijo.

Takrat je bil že čas za organiziranje finančne in moralne podpore. Sovražnik je kazal odločno, da ne mara sprave, ako ne bo videl znamenj, da je zanj bitka izgubljena, pa magari če se zavleče še za nekaj mesecev. Teh znamenj ni bilo. Sovražnik rudarske organizacije je vsled tega postal še bolj trmoglav, trdosrčen in zakrknjen. Ako bi se pokazala taka znamenja, bi bil sovražnik veliko bolj spravljiv in pomolil bi mogoče že desnico k spravi. Tako se pa rudarji bojujejo odločno in dostojno osamljeni, zato upamo, da bodo končno le zmagali, ko dobe obljubljeno pomoč, in ohrabreni po pomoči nadaljujejo boj do zmage.

SLIKE IZ NAŠEGA ŽIVLJENJA

S pota.

Ker sem se till zadnjič oglasil iz michiganskega gornjega polootoka, ko sem obiskoval Calumet in okolico, moram sedaj omeniti, da so se tamkajšnje delavske razmere nekoliko izboljšale. To je kar so mi povedali oni, ki delajo po endotnih bakrenih rudnikih. Delo, so mi dejali, se sedaj dobi in plačujejo za osemurno delo od štirih do pet dolarjev. Hiš je v Calumetu še vedno mnogo praznih, tako da se dobi lota in hiša za par sto dolarjev. Razumeti je kajpak treba, da večina takih hiš je v slabem stanju ter da rabijo popravka. To pa menda stane več kot hiša sama.

Moji stari znanci so mi pripovedovali, da se sicer sedaj nekoliko bolšje dela, toda tistega življenja, ki je bilo pred leti, ni več. S tem torej bodi povedano, da nikogar sem na vahtu, ker bi bil marsikdo razočaran.

Obiskal sem znane mi kraje, kjer sem imel veliko prijateljev in starih znancev, pa sem le malo kje dobil kakšnega še tam. Rojaka, ki je menda prvi prišel tja, Joe Šoklača, tudi nisem več dobil tam. Zadnjič sem ga videl pred več leti. Bil je že tedaj bolj mrliču podoben, ker je bolehal že takrat. Kako ponosno je nekoč ob vseh slavnostih vihtel predsedniško kladivo ondotnega najstarejšega slovenskega društva. Danes pa ga ni več med nami.

Dolgobradega Gorenjca J. Rabiča, ki je prišel tolikokrat v vas, ko sem imel pri P. Robničanki na stanovanju, ni več; Rupetovega bogastva tudi ni, razun par vrtov je ostalo, ki jih imajo menda sorodniki. Slovenski škof v Marquettu ima na nepoznanem svetu sliko. Vsi počasi izginjajo.

Obiskal sem tam tudi mr. Stukelna in mojega znanca Klobučarja, ki mu je dom pogorel pred kratkim. Sedaj stanuje v hiši, v kateri so nekdaj živele poljske šolske sestre. Poljaki so odšli iz Calumeta. Šola je prazna, tako tudi njih cerkev in seveda župnišče. — Rojak Šterk je tudi odšel od tu in se je baje naselil v Milwaukeeju. Mrs. Vidmarjeva pa še kar naprej tam stanuje ter ima na hrani še sedaj rudarje. Mr. Plavec je tudi "odrajtal" na tem svetu, njegovi sinovi se pa drže Calumeta kot svojega rojstnega kraja in domačega ognjišča v novi domovini. Mr. Fr. Sedlar, obče poznan stari naseljenec, je še vedno tam, toda ne več kot gostilničar, pač pa oskrbuje cerveno dvorano. Jih je še mnogo, ki so se ali preselili v večnost ali pa v druge kraje.

Od leta 1896, ko sem prvič zašel v te kraje po kupčijskih opravkih, se je veliko, veliko predrugačilo. Mladine je le malo tu; šla je v druge kraje, v velika mesta največ.

Obiskal sem ob Gornjem jezeru tudi mesto Baraga, ki nosi ime po slovenskem rojaku. V bližini pa je mestece Lanz, kjer so velike naprave in tudi velika Fordova tovarna, v kateri le bolj slabo delajo, kakor so mi povedali. Mestece je bilo pred par leti komaj vasica. V zadnjih letih pa je naglo rastlo. Tudi nekaj Slovencev je tam.

Predno sem zapustil državo Michigan sem obiskal mesto Marquette ter se nato podal v mesto Ashland, Wis. V Marquettu je bila takrat ravno neka razstava, kjer je bilo povečini veliko divjačine vseh vrst. Kazali so razvoj ribarstva ter druge umetne vzgojevalnice živali, ki so koristne človeštvu. Poleg živali so bili na razstavi tudi razni poljski pridelki. Imel sem priliko srečati večje število slovenskih in hrvatskih farmarjev, ki so pripeljali na razstavo lepo živino in svoje pridelke.

Pred par dnevi sem bil na pogrebu v Elyju, Minn. Umrl je rojak Prešeren, ki je bil za časa svetovnega klanja na Francoskem, kjer se je navžil strupenega plina. Ozdravil je še in je tu živel do sedaj s svojo ženo in dvema otrokoma. Po več mesecev bolehanja je v bolnišnici v Minneapolisu umrl. Ko je bil pokojnik peljan skozi mesto Kewatin, Minn., so mu tam priredili lep sprejem. Tudi soprogi so pomagali, ker vedo da njih dolžnost je, da ji pomagajo, ker so cenili pokojnega soproga. Pokojni Prešeren je bil pokopan na Elyju, Minn., poleg svojega očeta, ki je umrl pred šestimi leti. Bil je šele 81 let star.

Pred par dnevi sem dobil na moj naslov v Chicagu, Madison street, pismo rojaka iz Canade, od Antona Kordiša, ki mi piše tako-le:

Lumbert, B. C., Camp 4. — Nahajam se v Kanadi. Prej sem bil dolgo časa v Združenih državah, kjer sem delal različna dela v šumah in rovih. Sedaj sem v British Columbiji. Tukaj je precej Slovencev in Hrvatov. Bil sem več let član S. N. P. J. Izgubil sem naslov na list Prosveto. Prosim, pošlji mi ga, da si list naročim. —

Matija Pogorelc.

Seja društva št. 398.

South Brownsville, Pa.—Društvo št. 398 poziva vse člane, da se prav gotovo udeležijo redne seje dne 9. oktobra, ker imamo rešiti zelo važno vprašanje. Dalje se opozarja vse tiste člane, ki so oddaljeni od nas, da vzamejo prestopne liste ter da pristopijo k bližnjemu društvu. Isto velja za člane, ki so se morda priselili v našo bližino od drugega društva, da takoj prestopijo k našemu društvu.

Prosim tudi člane, da mi dostavijo pravilne naslove, kajti to je zelo važno, posebno v slučaju bolezni, da tajnik ve, kje član živi. Bodite točni in natančni pri naslovih in ne napišite samo hišne številke, ampak ves naslov. — Josip Prpič, tajnik, R. F. D. 1, East Millboro, Pa.

JAVNA GOVORNICA

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev "Prosvete."

Pismo rudarjev gl. predsedniku jednote.

Elbert, W. Va. — Cenjeni sobrat in glavni predsednik S. N. P. J.: Prigibno Vam pošiljamo money order za $55 v pomoč stavkujočim rudarjem. Naše društvo je obdržavalo svojo redno sejo dne 4. septembra, na kateri je bila prečitana prošnja od Miners Relief Conference komiteja iz Pittsburgha. Društvo je nato sklenilo, da se da iz društvene blagajne $55 v ta namen.

Tukaj nas je veliko članov S. N. P. J. in H. B. Z. ter članov Srbske slobodne zveze. V Zajedničarju smo čitali neki dopis, ki je bil proti omenjeni pomožni akciji. Poslali smo navedeno vsoto v pomoč tistim, ki se bojujejo za človeške pravice.

Ker smo čitali v Prosveti Vaš nasvet, da se naj pošiljajo vsi prispevki na glavnega finančnega tajnika 5. distrikta rudarske organizacije, ali pa mednarodnemu tajniku-blagajniku Thomasu Kennedyju, smo sklenili, da pošljemo vsoto $55 na Vas, da Vi ukrenete in dostavite denar na pristojno mesto med stavkarje.

Čitali smo še mnogo dopisov, ki so bili proti vodstvu rudarske organizacije. Toda dotični dopisniki pač menda ne vedo, da v tem kraju, kjer je naše društvo S. N. P. J., ni bila v zadnjih 15 letih še proglašena stavka, četudi bi se tukaj delavci 100% odzvali za unijo. Resnica pa je tudi, da se Lewis in njegovi organizatorji le malo brigajo za rudarsko organizacijo, niti ne za neorganizirane rudarje. Tukaj je veliko polje za kampanjo, da se organizira lokale U. M. W. of America po vsej Zapadni Virginiji. Treba bi bilo le pričeti pri veliki družbi United States Coal and Coke. Sploh je veliko rovov, ki so neunijski in te je treba pridobiti, da si bodo delavci izboljšali položaj potom unije. Le organizatorja nam je treba, pa bo šlo. — Slovenski premogar.

Pismo iz Slovenije

Žiri, Slovenija. — Težko sem pričakoval za seboj list "Prosveta", končno sem ga dobil po pet tedenskem bivanju v Jugoslaviji.

Ker vem, da zanima onstran Atlantika, kako se imamo ali imajo tukajšnji Slovenci, na političnem in kulturnem življenju, pa žal jaz za enkrat še ne morem dosti opisati, ker sem še novinec. Vem le toliko, da je v Jugoslaviji devet strank, to je, osem preveč, in da trgovci prodajajo ven blago in druge potrebščine po enaki ceni kakor v Ameriki, to je, da dobiš za 50 dinarjev toliko blaga kakor tam za en dolar, notri pa kupujejo po nizki ceni, in da so težaki prav nizko plačani, in sicer eni zaslužijo od 10 do 30 centov ameriške veljave, tu se vidi, da ni nekaj prav. Kaj ni prav? Sistem v prodajanju in plačevanju težakov, čeprav je življenje enakomerno, sedaj kakor je bilo pred 20 ali 30 leti. Kdor je imel popred dosti dohodkov, je lahko živel, tako je tudi danes. Za težake je bilo popred slabo in to je tudi še danes. In to bo še za naprej, dokler bodo ljudje politično tako razdruženi. V Žirih oz. občini Žiri, so med tem časom umrli, sledeči: Kralj iz Žerovnice, oz. Kraljev Jur, se je zadušil pri Petronu 4. sept. Umrla je Marija Kavčič, po domače Bajtovka iz Tabra. Umrl je Johan Bačnar, po domače Boštjanov Anže, iz Stare vasi. Umrlo je še nekoliko otrok, katerih pa ne bom po imenu navedel, saj se nič ne pozna, ker jih je še več kot preveč. Ljudi je v Žirih veliko več, kakor jih je bilo pred mojim odhodom pred 21 leti v Ameriko, in skoro vsi so mi bili tujci razun par izjem. K koncu teh par vrstic pošiljam pozdrave vsem mojim sorodnikom okoli Irwina in Universala, Pa., kakor tudi družini Opeka na Oakdale, Pa., ter družini Kogovšek in Vehar, Strabane, Pa., tako tudi drugim znancem in prijateljem po državi Penna. Pozdravljeni. — Jernej Kakelj, Žiri št. 66 nad Škofjo loko, Slovenija, Jugoslavija.

NAŠI ODRI

"Hasanaginica".

Chicago. — "Jugoslovensko Prosvjetno Udruženje" v Chicagu je v nedeljo 2. oktobra popoldne uprizorilo v dvorani C. S. P. S. dramo v treh dejanjih "Hasanaginico", katere avtor je dr. Milan Ogrizović. Igrali so diletantje dramatskega zbora "Nade". Pred igro je nastopil operni baritonist Mate Čulić-Dragun in zapel dve pesmi v veliko zadovoljnost občinstva. Njegovo petje se mi je zdelo topot boljše kot zadnjič, ko je imel koncert. Morda je bil zato boljši, ker je pel bolj domače in se je vsled tega lahko razmahnil v glasu in emociji.

"Hasanaginica" je drama iz turškega družinskega življenja iz časov turškega gospodstva v Bosni. Slika turške ljubezni, turških intrig, zaslepljenosti, materinske ljubezni in zvestobe. Višek romantičnosti in slikovitosti so turški kostimi, melodija turške pesmi, ki jo pojeta dve deklici in strastno petje ter ples odalisk pred mogočnim Hasan ago. Vse to so skušali portrirati hrvatski diletanti in diletantke. Uspelo jim je deloma. V koliko so bili v resnici "turški", more soditi le oni, ki pozna turško življenje. Hasan aga, ki ga je igral Steve Stiegleitner, ni dosegel dignitete turškega mogotca; v nekaterih scenah je bil dober, a le v nekaterih. Boljša pa je bila Hasanaginica, njegova žena, katero je igrala Ane Radnović. Igrala je čuvstveno, dasi tupatam prisiljeno. To pa je bil greh večine igralcev: prisiljeni karakterji in pretihi dialogi. Kljub tem nedostatkom je igra v celoti naredila močan vtis na gledalce. — Dvorana je bila polna, pravcata gneča, bil pa je velik nemir. Otroci so neprehoma nagajali. To je križ z našimi predstavami, ki se ga menda ne bomo nikdar odkrižali. — J. M.

Delavčeva opazovalnica

Piše Ivan Molek.

Kako se zabava Levin.

Puritanika ima armado milijonarjev, ampak niso vsi enaki. Večinoma so starega kopita. Primeroma manjše število je zapravljivcev in ponočnjakov. Drugi nastopajo v samaritanskih maskah filantropijev. Končno je peščica, ki vporablja svoje milijone za to, da se jim ves svet smeje.

Ne mislim ravno Charlie Chaplina, mojstra kosmate glume. Mojster omenjene peščice je drugi Charlie. To je Charles A. Levin, plešasti židovski milijonar iz New Yorka in že tri mesece ameriški največji junak zraka. Njegov oče je bil reven poljski cunjar in piše se Levinski. Sin se je kajpada stoodstotno amerikaniziral — brez Ameriške legije in Lojzeta — in njegovo ime je Levine ali po naše Levin.

Podjetni Levin je iztisnil iz stare železnine pet milijonov dolarjev, nato je šel iskat večje slave, a ne tako kot Don Kihot. Kupil si je letalo in najel letalca, ki ga je v zadnjem juniju nesel iz New Yorka v Nemčijo. Nameravala sta priti v Berlin, da sta pa mimo Berlina in padla v nemško deželjo. Takrat je prvič zaslovel.

Polet v Nemčijo seveda ni bil lahka solza. Vsa čast človeku, ki je tudi židovski milijonar, ki vsega svoje življenje za tak rekord. Milijonarji navadno ne delajo tega. Levin uživa čast, da je prvi pasažir v letalu, ki je šlo po zraku iz Amerike v Evropo.

Ko se je Levin napil slave in piva v Nemčiji, je šel v Pariz. Njegov pilot mu je obrnil hrbet. Levin je najel francoskega pilota za obratni polet v Ameriko. Ker pa francoski pilot ni hotel dati v zrak tisti dan in tisto uro kot je zahteval Levin, ga je milijonar zaplačal, zlezel v svoje letalo in odšvedral po zraku gologlav v London, dasi ni prej še nobenkrat pilotiral aeroplana. V Londonu bi se bil skoraj ubil, ko je šel na tla, ali to ga ni motilo.

Najel je angleškega pilota za polet v Ameriko. Pilot je spet čakal na ugodno vreme. Levin pa noče nikjer čakati. Ako bi bil čakal, ne bi bil nikoli milijonar. Nekam je treba leteti. In nagnal je pilota, da zletita v Indijo. Letela sta v Indijo in prišla na Dunaj. Od tam sta zbezljala v Benetke. Tam se je hotel vtaliti med fašiste, toda vrgli so ga z odra. Niti to ga ni oplašilo. Levin se prilagodi vsemu. Iz Benetk je letel v Rim in iz Rima nad Vezuv, kjer se je spustil v žrelo vulkana. Vrnil se je v Rim in prišlo mu je na misel, da se malo pošali s "svetim očetom".

Res se je šljajno pošalil. Sedanji papež je neki ves neumen na Ameriko. Sprejme vse, kar pride iz Amerike, pa naj bo Barnum, nigrski sveti skakač, štiriogata evangelistinja, kukluksklanec ali petrolejski bandit. Amerika je Amerika, business je business — in sedanji papež je dober businessman. Levin je šel k njemu v navadni obleki in si ogledal papeško zverino. Papež mu je pri odhodu dal svoj žegen. Papežu še niso povedali, da edina dva aeroplana, ki sta bila do danes požegnana, počivata na morskem dnu, a Levin to ve, zato je šel od papeža naravnost k Mussoliniju — in mu prodal papeški žegen po zelo nizki ceni. Mussolini je bil vesel in dovolil je Levinu, da je leteč nad Milanom spustil po parašutu na njegov (Mussolinijev) vrt zlato uro kot darilo njegovemu tretjerojencu.

Tako jih vleče Levin vse po vrsti in se imenitno zabava. Zabavamo se tudi mi, ko čitamo o njegovih neprekosljivih avanturah po častiti Evropi in iz srca mu privoščimo tistih pet milijonov. Škoda, ker jih nima deset.

P. S. — Ko je bil gornji članek že postavljen, je prišla iz Rima tužna vest, da Levin ni mogel dostaviti iz zraka zlate ure Mussolinijevemu novorojencu. "Columbia," ki je nesla njega in uro, je padla blizu Rima na tla in si polomila rebra. To je nov dokaz, da papeževi in drugi žegni prinašajo samo nesrečo. Čuvajte se žegnov, če hočete dolgo živeti!

Letala za Mehiko se ne izdelujejo v Ameriki

To je posledica Kelloggove politike. — Mehika zdaj naroča svoja letala v Evropi.

Washington, D. C.—Mehika ni militaristična dežela in za to nima nobene potrebe, da bi vzdržavala močno zračno brodovje. Mehika potrebuje letala za poštni promet in trgovski razvoj dežele. Do tega je vsaka dežela opravičena, ako ni vazalka druge dežele. Bili so časi, ko so bile razmere med Združenimi državami in Mehiko precej napete. Lani je državni tajnik Kellogg izdal odredbo, s katero je ustavil izvoz letal za trgovske namene v Mehiko. Mehiška vlada ni protestirala javno proti tej odredbi; saj tako glasan ni bil protest, da bi se slišal v javnosti.

Letos je pa Mehika odposlala delegacijo v Evropo, da naroči za $250,000 letal za Mehiko. $250,000 ni veliko, ampak nekaj je le in pomeni izgubo za Združene države. Ako se ta vsota pomnoži s številko štiri, je milijon dolarjev in če se še enkrat pomnoži, so že štirje milijoni dolarjev. In to je že nekaj, kajti nihče ne more prerokovati, kako se letalska služba razvije v Mehiki.

Nova letala bodo služila za prevažanje pošte, ki se zdaj ustanovija v Mehiki.

PREDAL ZA INFORMACIJE.

Scofield, Utah. — Radovedneži. — Dekle, ki je bila državljanka in se je leta 1918 poročila z nedržavljanom, je takrat izgubila državljanstvo. Če je njen mož tekočega leta postal državljan, s tem se njene državljanske pravice niso vrnile. Žena mora iskati državljanskih pravic, kar je v njenem slučaju lahko.

Bankirji argumentirajo o bankrotni železnici

Radi bi spravili pod streho za več ko 50 milijonov dolarjev obveznic.

Washington, D. C.—Advokati je bančnih tvrdk Kuhn Loeb & Co., Narodne mestne banke in drugih bančnih podjetji, ki so za neorganizacijski načrt bankrotirane Chicago, Milwaukee & St. Paul železnice so pričeli argumentirati pred meddržavno trgovsko komisijo, da odobri načrt njih klijentov. Tem advokatom pa nasprotuje odvetnik takozvanega obrambnega odbora lastnikov obveznic E. C. Jameson, predsednik tvrdke Globe & Rutgers Fire Insurance kompanije v New Yorku.

Železnica je prišla v roke sodnijskemu upravitelju leta 1925, ko je bil napovedan največji železniški bankrot v teku štirideset let v Ameriki. Bankirji se nadejajo njim naklonjenega odloka, še preden mine leto. Oni predlagajo, da se bankrotna železnica v bodočnosti imenuje Chicago, Milwaukee, St. Paul & Pacific železnica, ki naj kupi za $197,000,000,000 zadolžnic in za $173,000,000 delnic stare St. Paul železnice. Novi načrt bi znižal določene zahteve od $21,000,000 za $13,000,000. Dolgovi za $185,000,000, ki postanejo zreli pred letom 1934 se odplačajo na dolge obroke.

Bankirji imajo v svojem načrtu, da prodajo po par vrednosti obveznice za 52 milijonov dolarjev, ki nosijo po pet od sto delničarjem, da dobe denar za 55 milijonov dolarjev dolga, ki ga dolgujejo zvezni vladi. Preostanek treh milijonov dolarjev dolga bi pokrili s prodajo obveznic.

Jamesonov odbor pa predlaga, da se ščitijo najprvo delničarji in da se glavnica smatra za ničvredno.

Politični pregled po Jugoslaviji

ŽALOSTNO, ALI RESNIČNO!

(Izvirno Prosveti.)

Prav kar minule volitve v Jugoslaviji so predmet raznih bridkih šal in satire. Teror od strani vlade in njenih poslancev je bil zelo velik, tako, da so propali uplivni Pašičevci, kakor dosedanji predsednik Narodne skupščine, vodja Pašičevcev, sam Marko Trifković, potem bivša ministra dr. Janković, dr. Voja Janjić, Aleksa Žujević, dr. Ivković (glavni tajnik radikalne stranke), dr. Grgin itd. Celo radikalni proračunski referent dr. O. Gavrilović ni več izvoljen. — V enem macedonskem srezu (Ohrid) je dr. Djordjeviću, vladnemu radikalu manjkalo 42 kugljic, da bi bil izvoljen. In izmislil je plan, ki naj mu prinese mandat. Na poti je s svojim avtomobilom počakal predsednika volilne komisije neke občine, M. Perića — ga je prijel za vrat, vzel mu zapisnik o izvršeni volitvi v tej občini, v kateri je njegov nasprotnik dobil toliko krogljic, kolikor je njemu manjkalo in ga vrgel v reko, da ga odnese v morje. Glavni odbor je seve potem njega "proglasil za izvoljenega". No napadeni in za volilni zapisnik oropani predsednik je energično vodil vse skupaj in sedaj so roparja in "poslanca" Menada Gjorgjevića v Beogradu proglasili, da je neumen. Čegav bo mandat — se še ne ve! — Iz Vojvodine pa referira neki kandidat: "ne čudim se, da v moji volilni kutiji ni glasov mojih volilcev, ki sicer prisegajo, da so jih notri vrgli; čudim se le, da moje krogljice ni notri, — ker verjemite mi lahko — jaz sem pa sigurno sebe volil". — Verifikacijska debata bo prav zanimljiva, če bo do nje prišlo; ako jo pa kravje kupčije med strankami in vladno onemogočijo, pa bomo ob mnogo interesantnih špasetlov. Žalostno ali resnično!

Kaj je zadruga in kaj je njena vloga. — V "Ekonomistu", organu Društva za socialno in gospodarsko politiko v Beogradu, je vseučiliški profesor dr. Aleksander Bilimović objavil daljšo razpravo pod gornjim naslovom. Razprava naj bo po profesorjevem mnenju načrt teorije zadružništva. Kot karakteristične znake zadrug kot nekapitalističnih gospodarskih organizacij v nasprotju s kapitalistično navaja profesor Bilimović sledeče:

1. Njihov glavni cilj ni v tem, da pridobivajo čim večji dobiček od kapitala, kakor se to redno godi pri kapitalistični gospodarski organizaciji, temveč da gospodarsko podpirajo svoje člane kot konzumente ali kot gospodarstva in osebe, ki se bavijo s tem ali onim poslom.

2. Drugi posebni znak zadruge je v tem, da predstavlja kolektivno gospodarsko organizacijo, koje člani ne tvorijo zaključenega kroga oseb. Ta krog je nasprotno odprt vsaki osebi in vsakemu gospodarstvu, ki odgovarja zahtevam, katere postavlja narava ali cilj dotične zadruge.

3. Za razliko napram kapitalističnim gospodarskim organizacijam v katerih sodelujejo poglavitno premožnejši sloji, se v zadregah družijo srednji ali manj premožni sloji. Zato so pogoji za vstop v zadruge (višina deželа in ostalo) navadno taki, da so dostopni tudi gospodarsko slabšim slojem.

4. Zadnja razlika napram kapitalističnim zadrugam obstoji v vprašanju razdelitve dobička. V kapitalističnih podjetjih se dobiček razdeli sorazmerno višini vloženega kapitala. Nasprotno pa se v vseh zadrugah in ravno tako v unitarnih zadružnih podjetjih dobiček, v kolikor se sploh dobiček dela, razdeljuje sorazmerno temu, kolikor se je član udeleževal poslovanja ozir. sodeloval pri poslih zadruge (izvršeno delo, prodaja, nakup pri konzumnih društvih.)

UNIČUJOČA SODBA O KLERIKALNIH VODITELJIH.

(Izvirno Prosveti.)

Klerikalci bi že radi veljali v javnosti za prijatelje nižjih slojev, zlasti delavstva. Polno imajo lepih besed o krščanski pravičnosti, o ljubezni do bližnjega, o socialni enakopravnosti itd., kjer in kadar pa je treba spraviti njihove besede v sklad z dejanji, takrat se pokaže, da so bile te besede izrečene le za slepilo lahkovernega ljudstva. Vse polno podjetij obstoja pri nas, ki so v klerikalnih rokah in kjer bi klerikalci najlažje izvedli socialne reforme ter tako pred vso javnostjo demonstrirali, kako pojmujejo krščansko in socialno pravičnost, vendar pa tega ne store. Niti tam, kjer bi ne trpeli njihovi žepi neposredno, niso znali in hoteli v dejanjih pokazati svoje ljubezni napram delovnim slojem. Dokaz za to nam je nudilo njihovo sodelovanje v vladi, ki dejansko pomenja likvidacijo državnega socialnega skrbstva.

Ni čudno, da je ta politika negativizma v socialnih vprašanjih zbudila nezadovoljstvo med onim delavstvom, ki je prisegalo doslej na krščansko-socialna načela, in da je spoznala nesoglasje med besedami in dejanji klerikalnih voditeljev tudi ona mladina med nami, ki prisega na katoliška načela, ki hoče "preroditi vse v Kristu" in ki je še ni premotil katoliški mamonizem.

Ta mladina, ki ne more spraviti svojih nazorov v življenju v sklad z delom klerikalnih voditeljev, se zbira okoli glasila katoliške slovenske mladine "Križa na gori." V tem svojem glasilu št. 3—5 je letos objavila članek, ki razpravlja o dvoličnosti klerikalnih voditeljev in v katerem izreka uničujočo sodbo nad njimi. Med drugim piše:

"Katoličani kot nositelji katolicizma so dosedaj napram proletarijatu skoraj vedno odrekli . . . Da bi praktično sledili Kristusovemu vzgledu in stopili iz svoje komodnosti na pot resničnega, doživetega krščanstva, nam niti na misel ni prišlo. Iz visokega stališča nekake duševne demokracije smo zrli s prezirom na bedno maso, ki žeja po sočloveku in umira gladu. Pravo krščanstvo tega ne pozna.

Naravnost usodna pa je nevednost tako zvane "katoliške inteligence." Ne poznajo niti v religijoznem življenju bistva, smotra in sredstev, kaj šele v socialnem. Ne poznajo bistva socialnega problema, ne poznajo ogromnosti gospodarskega vprašanja, ne poznajo niti delavskih razmer. Niti se ne zavedajo, da tvorijo težko in mučno nasprotje: pasivni nosilci večno aktivnega katolicizma. Kaj pomaga, če vpije človek in piše knjige proti kapitalizmu, kapitalističnega duha v sebi pa ne vidi!

Cerkev stari sredi buržoazije, delavstvo pa umira . . . Blazno sovraštvo proletarijata do Cerkve je strašna obsodba katoliške mlačnosti, brezbrižnosti in nezmožnosti. Nimamo ljubezni; zato nismo imeli za delavca niti malo srca in smo ga tolažili s suhimi besedami na večnost, namesto da bi mu priskočili dejansko na pomoč. Govorili smo o udanosti v voljo božjo, kadar in kjer je bila za to najmanj potreba. Zato so se razdedinjeni bratje in sestre s studom obrnili od notranje lažnjivosti okornih katoličanov in popolnoma upravičeno šli tja, kjer sta skupna volja in skupno breme združila mase, da v silnem odporu in z razrednim bojem izvojujejo svoje življenske pravice."

To, kar je zapisala katoliška mladina na naslov klerikalnih voditeljev, smo vedno trdili tudi mi! Praktično klerikalci svoje ljubezni napram delavstvu doslej še niso pokazali. S prezirom so zrli na bedno maso, ki so jo poznali samo ob volitvah, ako pa so jo presleparili s svojimi praznimi frazami in dobili njene glasove za svoje mandate, so še udarili po njej! Ironija usode je hotela, da je moral te udarce izvesti sam dr. Gosar, ki je nastopal kot pridigar krščanskega socializma v Sloveniji.

"Križ na gori" kliče klerikalnim voditeljem, da so delavce slepili samo s suhimi besedami o večnosti, dejansko pa mu niso priskočili na pomoč, in prav ima. Pisali so protikapitalistične knjige, kapitalističnega duha v sebi pa niso videli. Krščanski socializem jim je bil samo sredstvo za dosego svojih osebnih materijalističnih namenov!

Umor sam je pravi socijalni problem, ne pa morilec. Če justificiramo zločinca, ne pokličemo več umorjenega v življenje. Nasprotno pa lahko in moramo izdajati praktične odredbe, da preprečimo umore. Intenzivnejša varnostna služba, strožje nadzorstvo nad trgovino in posestjo strelnega orožja, pospeševanje prosvete itd., vse to bi brez dvoma zmanjšalo število umorov.

Smrtna kazen je ostanek surovega praveka. Ohranila se je po nepremišljenem običaju, na podlagi napačnih predpostav in se izvršuje s činom, ki je le po imenu zakonit. Smrtna kazen je nelogična in nasprotuje religijoznemu čustvu in pa naravnosti. Obstoji v dejanju uradnika, ki bi bilo sicer umor, če bi to dejanje izvršil navaden državljan. Justifikacija se zgodi pred omejenim številom gledalcev, ker se je bati zgražanja javnosti. Podlaga justifikacije je človeška sodba, ki je zmotna in lahko povzroči tudi strašne, nepopravljive krivice. Slednjič pa žali smrtna kazen tudi čustvovanje prosvitljenega človeštva.

Uboj radi psa. V selu Oprisovcu pri Osijeku je kmetski fant Ivo Ivić ubil seljaka Matija Živkovića. Spor je nastal radi cucka, katerega je Ivić pokončal Živkoviću. Ko je bil Živković doznal, kaj mu je napravil Ivić, je pohitel na njegovo stanovanje s puško v roki. Razbijal je po vratih in ko že popuščala je Ivić v samoobrambi udaril napadalca Živkovića z kolcem po glavi, da se je mrtev zgrudil na tla. Ivana Ivića so orožniki aretirali.

Stekel pes ugriznil gospodarja. Pred par dnevi je pometal posestnik Janez Jenko v Spodnjih Brnikih pri Kranju dvorišče in bil napaden od lastnega psa-čuvarja. Pes ga je ugriznil v roko in v nogo. Ker se je pes zdel gospodarju sumljiv, ga je na to s kolom ubil. Zadevo pa je prijavil oblastem. Srezki veterinar Filip Pahor je dognal težak slučaj pasje stekline. Ranjenega Jenka pa so poslali v Pasteurjev zavod v Celje. Oblasti so ukrenile vse potrebno, da se onemogoči razširjanje te pasje bolezni.

Z lestve je padla. Potisek Neža, 64 let stara posestnica, doma iz Velike Kostrevnice, občina Šmartno, je hotela po lestvi na podstrešje. Stari ženici pa se je v glavi zvrtelo, izgubila je ravnotežje, ter je padla z lestve, na spodaj ležeče kmetiško orodje. Padec je bil tako nesrečen, da je zadobila težke notranje in znanje poškodbe. Revica leži v nezavesti, vsled rane na želodcu pa bruha od časa do časa kri. Njeno stanje je vsled visoke starosti precej opasno.

Smrtna kosa. V celjski javni bolnici je umrla 19. sept. 37letna Marija Brdnik, posestnica iz Prekope na Vranskem. Pred par dnevi je še z razpokanimi prsti kopala na polju krompir, obolela nato na tetanusu ter podlegla tej težki bolezni. Zapušča več nedoletnih otrok.

Žensko gibanje. Dne 17. in 18. sept. je bila skupščina "Alijanse (zveze) ženskih pokretov" v Beogradu. Udeležile so se je zastopnice 13 feminističnih društev naše države. Pod predsedstvom Slovenke Alojzije Štebijeve se je razpravljalo predvsem o metodi dela, ki naj pospeši uresničenje stremljenj ženskega gibanja v naši državi. Kot prvo skupno akcijo v to svrho je smatrati organiziranje manifestacijskih shodov za volilno pravico v vseh večjih krajih države ob pričetku zasedanja Narodne skupščine.

IZ PRIMORJA

Premeščanje slovenskih učiteljev se nadaljuje. Josip Lasič iz Vrtojbe v Castano Primo blizu Milana, Josip Koglot iz Gradišča pri Renčah v Lainate, tudi pri Milanu, Justina Malič iz Opatjega sela v Gottolengo, Brescia, Fran Podgornik iz Gojač v Quistello pri Mantovi. Iz trnovskega šolskega okraja so premeščeni v severno Italijo: Alojzij Torušič, učitelj v Harijah, učiteljici Kati Sušelj in Milica Valenčič v Harijah ter Antonija Vižim, učiteljica v Sp. Zemunu, H. Legiša, učitelj v Mavhinjah na Krasu, je premeščen v Torre de Passeri v Abruzih.

Požar v Selcih na Krasu je upepelil 21 hiš z gospodarskimi poslopji. Živino so ljudje večinoma rešili. Brez strehe je kakih 120 oseb. Med pogorelce so bile razdeljene denarne podpore. Na ukaz generala Pugliese je stavljenih pogorelcem na razpolago 120 vojaških postelj. Škodo se ceni na en milijon lir. Notranje ministrstvo je nakazalo pogorelcem 21.000 lir, tako da pride na vsako družino po 2000 lir.

Iz Istre. V kratkem se priredi v Trstu izložba istrskih vin v svrho opropagande, da bi se izvrstno istrsko vino lažje razpečavalo. Sedaj se ga proda malo in pod ceno. — Okoli Rovinija sadijo tobak v vedno večjem obsegu. Letos je bilo posajenih 27 hektarjev, pridelka pa bo manj kakor lani na 14 ha. — V Trstu so bili obsojeni: Oskar Gebhart z Dunaja, tehnični direktor rudnika boksita pri Vižinah in Fran Cart, rudniški strokovnjak, vsak na 18 mesecev zapora in 2500 lir globe ter uradnik Patelli na leto dni zapora in 2000 lir globe, ker so krivi nesreče dne 18. dec. 1925., pri kateri je poginilo nekaj rudarjev.

20 milijonov za Istro? Iz Rima je prišla v Pulo vest, da sta ministrstvo za finance in ministrstvo za javna dela sprejeli sporazumno s predsednikom vlade predlogo v istrski spomenici in določili: 9,300,000 lir za ceste, 1,500,000 za pogozdovanje, 8,000,000 za izsuševanje, za gradbo šolskih poslopij 1,250,000. Davščina na vino je odložena do sprejetja popustitvenega zakona. Samo Istrani ne verujejo več takim rimskim poročilom. Saj so jim že večkrat brnele po ušesih vesti o ogromnih vsotah v korist pokrajini, ali pot iz Rima v Istro je tako dolga, da doslej še vedno niso dospeli tisti nopovedani milijoni! Ali pojde stvar menda sedaj hitreje izpod rok?

Tudi Marijine organizacije razpuščajo. To izhaja iz interpretacije značaja bratovščin, posebno onih, ki imajo izključno verski značaj, kakor je to določila generalna konfederacija avtonomnih ustanov. "Corriere dei Comuni" poroča, da je odredila, da se morajo vse bratovščine smatrati za javne, podporne in dobrodelne ustanove, ki so podrejene civilnim oblastim in in da se morajo radi tega včlaniti pri državni federaciji dobrodelnih ustanov.

Nadaljnih pet špijonov obsojenih na smrt v Rusiji.

Moskva, 5. okt. — Pet oseb, obtoženih špijonaže v prid Poljski, je bilo danes obsojenih na smrt v Kamenec-Podolskem v Ukrajini. Peinštirideset drugih je prejelo zaporno kazen.

Vanzettijev pepel v Franciji.

Cherbourg, Francija, 5. okt.— Luigia Vanzetti, sestra Bartolomeja Vanzettija, ki je bil umorjen na električnem stolu v Bostonu 22. avgusta t. l., je dospela danes sem iz Amerike. S seboj ima pepel trupla svojega brata.

Čikaški pijonirski letalec ubit.

Chicago. — Willford T. Yackey Jr., pijonirski čikaški avijatik in izdelovalec aeroplanov, je v torek popoldne izgubil življenje, ko je letalo padlo v plamenu na tla iz višine 200 čevljev v Maywoodu. Yackey je preizkušal novo letalo blizu svojega doma.

Manipulacije oljnih podjetnikov v Mehiki

Ameriški javnosti so sugestirali primanjkovanje naravnega olja v Mehiki.

Washington, D. C.—Ameriški oljni podjetniki niso ničesar dosegli s svojo zvijačo, ampak so blamirali le samega sebe pred vsem svetom. Ameriški javnosti so hoteli prikazati, da v Mehiki naravno olje pohaja. Čez oljnake, ki so dajali še velike količine olja so potegnili kape in jih zabili, češ, da ne dajejo več olja. Tako ravnanje je bilo v velikem protislovju z resnico. Olja je bilo dosti, a oljnake so zabili, da ni bilo treba plačati mehiški vladi davka. Na ta način so seveda podjetniki znižali produkcijo olja v Mehiki, dasiravno olje danes še ravnotako teče kot ob času največje oljne produkcije.

Podjetniki sami so torej pričeli vstavljati razvoj industrije, ne pa narava, ko so hoteli podjetniki prikazati, da olje pohaja.

Kako velika je produkcija olja v Mehiki, pripoveduje poročilo o davku, ki so ga mesečno plačale kompanije v tem letu za eksportirano in producirano olje.

V mesecu januarju so plačale za eksportirano olje $287,506, v mesecu marcu $288,454, v maju $283,454, v avgustu $239,149; za producirano olje v ravno teh mesecih pa $669,477, $565,578, $667,480 in $549,992.

Mehiški tiskovni biroj v Washingtonu pravi, da vplačila davka na olje najbolj jasno pokazujejo, kako fluktuira produkcija olja. Veliko je oljnakov, ki so bili dodelani z uspehom. Ti oljnaki so se podvrgli preizkušnji, koliko še lahko producirajo in nato so jih zabili in čez nje potegnile kape. Produkcija in izvoz olja sta odvisna popolnoma od volje par vodilnih podjetij, ki se ravnajo po zahtevah na trgu in drugih dobro poznanih vzrokih.

KELLOGG SE SMEHLJA GLEDE MINNESOTE.

Njemu se zdi, da so se farmske razmere v Minnesoti "izboljšale."

Washington, D. C.—Državni tajnik Kellogg se je vrnil z dolgotrajnih počitnic iz Minnesote. Po svojem prihodu je dejal, da so se "farmske razmere v Minnesoti zelo izboljšale." O političnem položaju v Minnesoti se ni hotel razgovarjati, ampak dal je le razumeti, da so mu všeč.

Senator Henrik Shipstead, ki je kandidiral na glasovnici farmarske delavske stranke in bil z 90,000 glasovi večine leta 1922 izvoljen, je letos poleti obdržaval shode v Minnesoti med farmarji. Na teh shodih je razlagal imperijalizem administracije in nepostavno vojno Kellogga v Nikaragvi. Shipstead, ki je potoval mnogo okoli po Minnesoti ni našel srečnih, zadovoljnih in procvitajočih farmarjev. On bo v prihodnjem letu zopet kandidiral na farmarski delavski glasovnici. V svoj program bo vzel odpomoč farmarjem in boj proti militarizmu.

Kellogg seveda ne mara govoriti o odpomoči za farmarje v Minnesoti. On se je že večkrat smehljal, kadar se je vrnil iz Minnesote, na to je bil pa razočaran o dogodkih, ki so se odigrali v državi, iz katere prihaja.

Sovjeti dali koncesije buržoazni mladini.

Moskva, 5. okt. — Sovjetska vlada daje ob priliki bližajoče se desetletnice komunistične revolucije razne koncesije in amnestije. Med drugim je dovolila, da imajo otroci neproletarskih staršev, ki pa so pisatelji, umetniki ali znanstveniki, iste pravice glede študij na visokih šolah kot otroci delavcev in kmetov.

Stavka cestnoželezniških delavcev v Berlinu.

Berlin, 4. okt. — Danes zjutraj je izbruhnila generalna stavka nameščencev uličnih in podzemske železnice ter avtobusov v Berlinu. Privatni avti in taksiji so zdaj edino transportno sredstvo.

BREZPOSELNOST MED STAVBINSKIMI DELAVCI NARAŠČA.

Tako se glase poročila iz raznih krajev Združenih držav.

Washington, D. C.—Poročila, ki jih dobiva stavbinski department Ameriške delavske federacije, naznanjajo, da se število brezposelnih stavbinskih delavcev množi, dasiravno bi moralo biti zdaj največ dela v stavbinstvu. Podjetniki izrabljajo položaj in skušajo najeti delavce, ki delajo za nizko mezdo.

Najnovejša Levinova senzacija.

Rim, 4. okt.—Charles A. Levin, znani ameriški židovski milijonar in lastnik monoplana "Columbije," v katerem je prvi potoval čez Atlantik v Nemčijo kot pasažir v zadnjem juniju in od tedaj počenja v Evropi razne vrtoglavosti, je včeraj dosegel nov rekord. Obiskal je papeža v navadni ulični obleki z mehkim ovratnikom, česar še ne pomnijo v Vatikanu, in bil je sprejet. Posetil je "svetega očeta" iz radovednosti, kakšen da je, obenem pa je občudoval bogastvo Vatikana, kakršnega menda še ni videl. Papež mu je dal svoj žegen—in Levin ga je vzel kakor je vzel v Berlinu vrček piva. Danes si ogleda Mussolinija in potem odleti na Balkan po nove rekorde.

Nova Levinova smola.

Rim, 5. okt. — Charles A. Levin, njegov pilot Hinchcliffe in princ Louis Ferdinand Orleanski so včeraj leteli proti Milanu z namenom, da Levin vrže na Mussolinijev vrt zlato uro, darilo za njeovega novorojenca Romana. Misija pa ni bila izvršena. "Columbia" je odpovedala službo v bližini Rima in morali so iti na tla, a pri spuščanju se je letalo močno poškodovalo. Levin je tako jezen radi te nezgode, da je ukazal takoj zabiti letalo v kletko, on pa odpotuje v Ameriko prihodnji teden.

Ena smrt in 14 ranjenih, ko sta trčila avtomobila.

Chicago, 3. okt.—Število smrti v avtomobilskih nesrečah v okraju Cook v prošlih 9-tih mesecih je 698, 52 več kot v lanskem letu do oktobra. Število se je povečalo za eno smrt v soboto in šest v nedeljo, tako, da jih je do danes 705.

Mary Schneider je bila ubita, ko je avtomobil, ki ga je vozil njen mož, trčil z avtomobilom, ki ga je vozil C. E. Davis. Več ali manj ranjenih je bilo pri tej nesreči 14 oseb.

RAZNO

40,000 bacilov v enem poljubu. Kaj je slajše od jutarnje rose? Med iz Hible. A slajše od meda? Nektar. A slajše od nektara? Poljub . . . Tako se glasi star iztočni napis. Vendar se je pojavila v Evropi skupina ljudi, vmes učenjakov, ki svare: "O mož, o žena, nikar se poljubljati." Ti "kvarežugoni" zatrjujejo, da se z vsakim poljubom prenese do 40,000 kali raznih bolezni. Nejeverni Tomaž pa je vzel povečalo in delal poskuse. Res, da se s poljubom prenese znatno število glivic, a vendar ne 40 tisoč. S prirodnimi ustnami se jih prenese povprečno 634, s pobarvanimi pa 707. Dognalo se je to na ta način, da so neke mladenke poljubile poseben krožnik, ki se je nato z drobnogledom analizira. Pri tem so se našle med drugim raznovrstne patogene klice, n. pr. steptokokus viridans, ki ga nahajamo pri vnetju srčne opne, steptokolus komunis, stafilokokus albus in še neka klica, ki se vobče ne smatra za prilepljivo. Nadalje se je zasledil stafilokokus aureus, ki se pojavija ob bronhialno prsnem zapaljenju, mikrokokus kataralis, ki živi v nosu in grlu in pneumokokus. Moške ustnice imajo v celoti 612 bacilov, ženske pa 534. Ženske pordečele ustnice jih vsebujejo nekaj stotin več, a moške z brki le 298. Glede opasnosti okuženja se mora povdariti, da pri 250,000 osebah zgolj ena dobi bolezen od poljuba. Nevarnost je torej neznatna. Vojvodinja Gordonska po takem ni kdo ve koliko tvegala, ko je šla nabirat vojake prostovoljce in jim dajala po izberi en funt ali poljub. "En funt," je modroval neki dosluženec, "en funt bom hitro potrošil. Dajte mi rajši poljub. Slast vašega poljuba mi bo ostala vsekej v spominu." Sedaj, ko to veste, si boste mirno šepetali besede francoskega pesnika: "Tvoja usta? Cvet, ki bi ga hotel vedno imeti na svojih ustnicah . . ."

Ignorantnost.

"Kar prišlite sem, Janez," je dejal farmar zamorcu. "On vas ne bo ugriznil. Saj veste, da pes, ki laje, ne ugrizne."

"Gotovo, gospod, jaz vem to," je odgovoril previdni zamorec farmarju. "Toda ne vem pa, kdaj preneha lajati."

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Knjižnica matice S. N. P. J.

VELIK BOŽIČNI IZLET V JUGOSLAVIJO

Preživite božični večer v družbi svojih rojakov in prijateljev v stari domovini ter se ob tej priliki zabavajte in veselite. Pridružite se izletu pod osebnim vodstvom na enem izmed teh veličastnih ekspresnih parnikov:

MAURETANIA Odpluje iz New Yorka proti Cherbourgu SREDA 30. NOV. pod vodstvom g. J. Kampotića, tukajšnega Cunard urada.

AQUITANIA Odpluje iz New Yorka proti Cherbourgu SREDA 7. DEC. pod vodstvom g. A. Markuna, newyorškega Cunard urada.

BERENGARIA Odpluje iz New Yorka proti Cherbourgu SREDA 14. DEC. pod vodstvom g. S. Vuhovića, newyorškega Cunard urada.

Vsi naši spremljevalci na potovanju so izkušeni in znani ter vas bodo spremili do domovine. Skrbeli bodo za vaše prijetje in za vse potrebščine na potovanju. Velike in udobne kabine 3. razreda, zabavni družabni prostori in prava domača kuhinja.

Kupite karte za 3. razred tja in nazaj po znižani ceni. Zmerna cena v drugem razredu.

Za podrobnosti se obrnite na kateregakoli našega agenta, ali neposredno na—

CUNARD LINE
140 N. Dearborn St., Chicago, Ill.

E. V. Lucas:

SMREKA

Nekoč je v nekem gozdu na Novi Fundlandiji rastla smreka. Imela je krasno življenje; dež je rosil nanjo ter ji oživljal korenine, solnce jo je obsevalo ter ji grelo srce, od časa do časa pa je pripihal močan veter ter se poskusil z njeno močjo. Kmečki otroci so prihajali ter se pod njo igrali, prepevali svoje pesmice, in ptice so gnezdile v njenem vejevju ter iskale strehe ob slabem vremenu. Včasih pa so celo veverice priskakljale ter skakale od veje do veje. Toda kljub vsemu temu ni bila zadovoljna, želela si je, da bi bila kaj drugega. Želela si je, da bi kaj pomenila v svetu.

"Saj boš postala važna," se je oglasila druga smreka, ki je stala najbližje nje, "vse bomo še nekoč kaj pomenile. Najbolj pomemben in važen je jambor na ladji." — "A, kaj jambor!" odvrne ogovorjena smreka. "Jaz hočem postati kaj bolj važnega kot pa je jambor." Vsako leto so prihajali v gozd možje ter zaznamovali drevesa, za njimi pa drvarji, ki so jih podrli, obsekali veje ter jih odpravili do morja v ladjedelnice. Smreka je z zaničevanjem opazovala to početje ter gledala, kako so njene tovarišice odvažali. Nekega dne pa je prišla vrsta tudi nanjo in njena soseda se ji je posmehovala: "Aha, sedaj je pa tudi za te prišel konec!" Toda smreka je bila zvita ter se skrivaj smejala ter pregovorila veverico, da je vsekano znamenje zabrisala, tako da, ko so prišli drvarji, je tudi sedaj niso podrli. "Oho!" so dejale lastavke, ko so se vrnile od juga, "še vedno tu?" — Seveda sem, hoteli so me podreti, toda jaz sem bolj prebrisana od onih." — "Kaj, ali ne maraš postati jambor?" so lastavke nadaljevale. "Nositi jadra na velikih ladjah ter pluti po vseh morjih sveta, pristajati v tujih pristaniščih ter čuti najrazličnejše govorice?" — "Ne," je odvrnila smreka, "za morje ne maram, ker je tako monotono. Jaz hočem postati pomembna, vplivati na svet." — "Ne bodi neumna!" so ji pravile lastavke.

In prišel je dan, ko se ji je želja izpolnila. Drvarji so prišli ter nič zaznamovali, katero drevo naj pade, pač pa podirali vse od kraja, velike in male, vse, kar je bilo na poti. "Vidiš," so čivkale lastavke, "sedaj je pa vrsta na tebi, pa če hočeš rada ali nerada." — "Prav je tako," je odvrnila smreka, "sedaj se pričenja moj vpliv." — "Je že prav," se je oglasil drvar ter zasadil sekiro vanjo, zamahnil še enkrat in še enkrat, dokler se ni navalila na tla. "Nič se ne boj," je sedaj nadaljeval drvar, "saj ne boš jambor, nisi za to, pač pa postaneš papir." — "Kaj pa je to papir?" je vprašala lastovke, ki so frčale nad njenimi vejami. — "Me tega ne vemo, toda vprašale bomo vrabce." — Vrabci, ki vse vedo, so prileteli ter pričeli pripovedovati, da je papir nekaj belega, s katerega ljudje čitajo. Včasih so ga izdelovali iz cunj, sedaj pa iz lesa, ker je tako ceneje. "Toraj me bodo ljudje brali?" je vprašala smreka. — "Da, da," so čivkali vrabci. Smreka je skoro omedlela od veselja. "Toda samo par minut," so nadaljevali vrabci, "ti boš postala časopisni papir, ne knjižni." — "Vseeno," je odvrnila smreka, "gotovo bo kaj važnega stalo na meni, kaj lepega in grandioznega!" — "Že mogoče," so dejali vrabci, "toda gotovo pa to ni."

Sedaj so prišli možje ter smreko vlekli, da je bilo joj. Uboga smreka, kako slabe čase je imela sedaj! Sežagali so jo na konce ter s tisoče drugimi vlekli v stroj, ki jo je zdrobil na drobne kosce, nato pa so jo zmetali v velikansko kad, kjer se je parila in kuhala, da se je sok cedil iz nje in po dolgem času je končno postala papir

O, kako si je želela, da bi še stala na gričku, v solncu in dežju ter da bi se otroci igrali pod njo, ptice prepevale v njenih vejah ter veverice skakale. "Nikoli nisem mislila, da je svet tak," je rekla. Nato pa je zaspala in sanjalo se ji je, da je jambor. Zopet so prišli drugi ter jo navili na valjar, pet milj na dolgo, naložili na parnik, kjer je tam spodal ždela celih štirinajst dni. Zgoraj je divjal vihar, isti vihar, ki se je nekoč lovil v njeno vejevje ter preskušal njeno moč — in vsa drevesa v papirju so stokala, ko so mislila iste misli kot ona smreka. Najhujše pri tem je bilo to, da je naša smreka ždela ravno poleg jambora, kjer sta se spoznali kot nekdanji sosedi. "Lepšega ni na svetu kot biti jambor," je pričela ta pripovedovati, "solnce celi dan, zvezde ponoči, nosim jadra ter dvigam tovore, vidim ves svet in vsakovrstne ljudi. Krasno življenje imam." Smreka je skoraj jokala, vendar se je premagovala ter dejala: "Pa menda vendar ne boš hotel reči, da si važnejši kot pa je papir?" Jambor se je smejal, da ga je pretreslo do dna. "Hm, papir, časopisni papir, ki živi samo en dan in vse, kar je v njem, je naslednji dan že preklicano. Jambor pa živi leta in leta, in pa včasih se name nasloni celo sam kapitan, pomisli, kapitan." In žalostna je smreka čakala, kaj bo ž njo.

V pristanišču so jo iztovorili ter jo odpeljali v klet neke velike tiskarne v Londonu. Kakšna razlika med tu in Novo Fundlandijo! Tam čist zrak in solnce, tu pa zaduhel zrak in tema in vsi valjarji so se v solzah pogovarjali o nekdanjih lepih časih.

Nekega večera pa so prišli po valjar, v katerem je bila naša uboga smreka, ter ga potegnili z dvigalom v tiskarno, kjer so jo potisnili v stroj. In pritisnilo jo je ter pomazalo s črnilom, da jo je kar dušilo. Ko se je zavedla, je bila vsa pokrita s črkami in besedami. Toda vrabci so imeli res prav; kajti tu ni bilo lepih ali velikih besedi, pač pa le: "Ločitev zakona v visoki družbi," "Dvojni samomor v Margete," "Ali bo jutri lepo," "Varalica ženak," "Komična pisma," "Nadaljevanje štrajka," "Grozna nesreča pri Parizu," "Strašno razkritje pri Leedsu," "Vlom v Potter banko," "Bančni krah," "Vladne laži," "Tajinstveni morilec deklet" itd.

"Joj meni," je javkala smreka, ko se je zavedela, kaj stoji na nji, "o, zakaj nisem šla na morje, kakor mi je bilo namenjeno? Če bom še kdaj rešena tega strašnega življenja, ne bom več tako svojeglava. Toda, oh — —!"

Ko je bila potem zravnana na kupu z drugimi tisoči vred, so jo prijeli ter nesli ven v mrzlo in megleno jutro, ter prepeljali na kolodvor, kjer jo je neki mož kupil za en peni in jo prebral. Ko je to dovršil, je dejal, da ni nič posebnega v časopisu, in položil jo je na sedež ter se vsedel nanjo. Pozneje jo je našel nek drugi mož ter jo tudi prebral, pri tem kadil slab tobak ter puhal vanjo, da ji je slabo prihajalo, končno pa zavil vanjo konec ribe ter odnesel domov. Celo noč je potem ležala v kotu zatuhle kuhinje ter premišljevala rajsko življenje na Novi Fundlandiji, o solncu in dežju, otrocih in pticah.

Drugo jutro pa jo je pograbila umazana ženska ter podkurila z njo, da je skuhala sebi in družini zajtrk.

L. Kuhar:

BORBA

(Dalje.)

"Zakaj ne počivate pogosteje?" sem ga vprašal. Razumel sem že takrat, da trpi pod težko vrečo.

"Ne smem! Kdaj bi prišel domu, ko bi počival pri vsaki smreki?" mi je odgovoril.

Med odmorom si je včasih nabasal kratko pipico in pušil, zamišljeno zroč v temne smrekove vrhove. Njegove oči so takrat vselej zagorele v posebno živem ognju poželjenja.

"Ko bi bile moje . . ." je zamrmral mnogokrat, nato pa mu je obraz zatemnel in molče je zopet natovoril breme na pleča in nastopil težano pot proti domu.

Polagoma sem začel razmišljati o očetovih samogovorih, ki sem jih tolikokrat slišal. Vpraševal sem se, zakaj nimamo lastnega doma, kakor pravi oče. Ker mi je bilo prašanje prezagonetno, sem sklenil vprašati starše.

"Zakaj nimamo mi lastne zemlje?" sem vprašal najprej očeta. On mi navadno ni dal odgovora, ki bi mi zadostoval, zato sem vprašal mater.

"Koliko ljudi je, ki je nimajo kot mi!" je odvrnila.

"Zakaj?" sem nadaljeval željno.

"Ker je od vekomaj tako!"

"Zakaj je od vekomaj tako?"

"Zato, ker je! Na svetu morajo biti revni in bogati ljudje. Bog je naredil tako!"

Jaz sem bil v zadregi. Bog! Oba, oče in mati, sta me vendar učila o njegovi neskončni dobrotljivosti, usmiljenosti in pravicoljubnosti. Ali to, kar čujem zdaj, je vendar krivica! Po božji odredbi torej so moji starši zakleti v večno siromaštvo; a zakaj? Saj so vendar tako dobri in trpijo toliko od dne do dne. Zakaj ne bi smeli imeti lastne zemlje, po kateri je posebno oče tako hrepeneče vzdihoval? Zakaj mu Bog ne uslišati te želje? Moja mlada, razvijajoča se pamet ni mogla razumeti te logike. Nekoč sem izrazil materi mnenje, da Bog potemtakem ne more biti pravičen. Posvarila me je ostro. Govorila mi je v obliki nauka, da on že ve, kaj dela, da moramo trpeti na zemlji, ako hočemo dospeti v raj in končno me je hotela prepričati, da nam pravzaprav tudi v tem položaju nič ne manjka. Jaz sem poslušal molče, toda moje puntarske misli so mi ustvarile že takrat neko rezervirano mnenje o Bogu, ki je postajalo vedno odločnejše in močnejše. Kasneje, ko sem bil še dete, a sem moral že delati, sem odobraval Boga le za to, da je vsak sedmi dan v tednu odredil počitek.

V družbi je imenoval oče grofa vedno: gospod grof, v njegovih samogovorih, ali kadar je bil slabe volje pa je psoval: prokleti grof. Sprva sem si mislil čudne reči o tem grofu. O njem sem čul govoriti mnogo, mnogo, ali videl ga nisem nikoli; rekli so mi, da živi nekje daleč v velikem mestu in da je prvi za cesarjem. V dolini se je videl izmed visokega drevja velik bel grad, njegovo letovišče. Prečepel sem cele ure na mestu, odkoder se je videl grad in z nekim tajnim, radovednim strahom zrl v njegove zidine. Primerjal sem ga z raznimi gradovi in raznih pripovedk. Nekoč sem izpraševal očeta o grofu.

"Ali je ravno tak človek, kakor mi, ta grof?" sem vprašal.

"Je in . . . kot mi!" je odvrnil oče nizkotno.

"Zakaj se pa imenuje potem: grof?"

"Ker je bogat. Pravijo, da ima plavo kri, a ima vraga!" Potem mi je razlagal njegovo bogastvo: "Kar vidiš zemlje odtod proti jugu, je skoro vsa njegova. A to je le troha njegovega bogastva. Koliko sveta ima po drugih krajih, po mestih ima velike fabrike, kjer dela zanj noč in dan na tisoče delavcev, in velike krasne palače."

Jaz sem se divil temu bogastvu in ko sem ga še vprašal, kako more človek obogateti na ta način, je postal oče nevoljen in mi je odgovoril srdito:

"Pridelali so mu siromaki, tudi mi mu zdaj pridelujemo. Toda hudič ga bo vzel ravnotako kot mene!" S hudičem je najbrž mislil smrt in to mu je bilo zadoščenje.

Nekoč pa sem videl grofa. Dasi sem bil še majhen, se spominjam čisto določno tega dogodka. Poleti je bilo popoldne, oče in mati sta delala na polju, jaz sem bil doma in sem kopal z veliko motiko neko drago iz mlake, poleg mene se je igral v prahu mlajši brat, oba sva bila blatna in umazana. Takrat je stopilo na dvorišče nekaj ljudi; med njimi sem takoj spoznal grofovega oskrbnika iz gradu, ki je prišel večkrat k nam, z njim je bil neki tuji, visoki gospod, čisto preprosto oblečen, s palico v roki, kateremu je oskrbnik razlagal nekaj važnega; šla sta spredaj. Za njima je šla visoka lepa gosposka ženska, ki je nosila solnčnik, poleg nje je mlad lep gospod z gladko počesano glavo vodil lepo gospodično z golim vratom za roko, nosil je žanjo solnčnik in pahljačo; za njimi je tekal dečko, desetih let, ki se je igral z navadno leskovo palico; ko je naju zagledal, je prišel čisto k nama, se naslonil na palico in naju drzno motril, drugi pa so obstali sredi dvorišča in gledali naokrog; smejali se in govorili v čudnem, nerazumljivem jeziku. Mene je postalo sram; zavedal sem se, da sem beden, umazan in rad bi se bil skril, toda bilo je prekasno; bratec je mirno obsedel v pesku in tiščal po svojem običaju prst v usta. Večkrat sem že videl "gospodo", toda današnji obrazi so se mi zdeli izredni, čudni, tujih, mrzlih potez.

"He, vidva!" je izpregovoril oskrbnik oblastno, toda nenavadno prijazno. "Kje je oče?"

Jedva sem izjecljal, da dela na polju.

"Pozovi ga brzo sem. Reci, da ga čaka gospod grof", mi je velel oskrbnik.

Stekel sem, kar so me nesle noge in ga poklical. Ko je oče začul, kdo ga zove, se je prestrašil, izpremenil je barvo lica in plašno pogledal mater.

"Ali bi ti šla?" je rekel. "Kaj mi hoče?"

"Le ti idi, ker te zove! Kaj ti more! V hiši je že vse čisto in osnaženo, lahko jih vedeš v sobo!" je govorila mati pomirjevalno.

"Oče je šel, jaz sem capijal za njim. Bal se je sestanka z grofom, ker kot preprosti človek ni znal občevati z gospodo; mogoče pa tudi ni imel mirne vesti. Vzel je klobuk z glave, kakor bi že stal pred grofom, nato se je zopet pokril. Gledal je svojo obleko in svoje velike, zdelane roke, polne žuljev in brazgotin in blatne zemlje in gnoja; brisal jih je v hlače in me vprašal, ali je črn po obrazu. Ko sem mu odgovoril, da ne, se je pomirli in dejal:

"Naj sem, kakršen sem, saj grof ve, da sem delaven človek!"

Končno sva prišla domu. Grofova obitelj je medtem posedla za mizo pod lipo. Oče je že pri lesi snel klobuk z glave in držeč ga v rokah, se je bližal lipi, obstal pred mizo in pozdravil z vdanim pozdravom.

"Grof bi vas rad poznal in želi vedeti, kako vam gre?" je rekel oskrbnik.

"Dobro, dobro! Jaz sem zadovoljen! Čisto dobro!" je hitel odgovarjati oče in se začel smehljati, vrteč klobuk v rokah. Oče je imel navado, da se je v podobnih zadregah smejal na ves glas in neprestano, brez smisla. Med smehom se je domislil, da bi mu mogoče grof zvišal najemnino, ako bi preveč hvalil, zato je hitro pripomnil:

"Čisto dobro, samo delati je treba, delati!" in se zopet smejal.

(Dalje prihodnjič.)

IŠČE SVOJO SESTRO.

Iščem sestro, omožena Mary in John Meglen. Zadnje pismo je pisala iz Park City, Utah, nakar smo ji pisali več pisem, pa smo dobili vsa pisma nazaj. Imela sta eno hčerko po imenu Jennie, stara 4 leta. Mary ima svojega očeta na smrtni postelji in njena mati želi, da naj bi prišla domov še enkrat pogledat očeta predno umre. Imena staršev so Marjana in Matija Kuheli. Kdor ve za njen naslov, se prosi, da isto naznani zakar bomo zelo hvaležni, ali pa ako bo ona sama čitala ta oglas, se uljudno prosi, naj se nemudoma prijavi na naslov: Mr. Matiček Kuheli, 906 Lowell St., Rock Springs, Wyo.—(Adv.)....

IŠČEM SLUŽKINJO

za domača hišna dela, Slovenko ali Hrvatico. Jaz sem vdovec in imam tri otroke, najstarji je sedem in najmlajši je štiri leta. Sprejme se tudi vdova z enim ali ne več kot dvema otrokama. Plača po dogovoru. Javite se za pojasnilo pismeno na naslov: Matt Tomljanovich, P. O. Box 553, Crosby, Minn. (Adv.)

ITALIJANSKE HARMONIKE

Izdelujemo in [illegible] vsakoverstne

ITALIJANSKEM HARMONIKE

ročnega dela, ki so najboljše na svetu. Jamčene deset let. Naše cene najnižje. Pouk na harmoniko-vsakomu naklad. Kupcem. Pišite po brezplačen cenik.

RUATA SERENELLI & CO.,
1014 Blue Island Ave., Dept. 32, Chicago, Ill.

Dve darili
za nove naročnike

Kdor se potrudi v sedanji kampanji in dobi enem poletnih ali štiri celoletne naročnike za dnevnik "Prosveto" in pošlje celo vsoto upravništvu, dobi krasno

samonapojno pisalno pero

in

avtomatični svinčnik

z lepim zlatim znakom S. N. P. J.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

"Sosedje", št. 449 S. N. P. J., Cicero, Ill. Jesenska veselica v soboto dne 8. okt. v Masarikovi šoli, 5701 W. 22nd Place, Cicero, Ill.

Pevsko društvo "Lira"—Koncert v nedeljo 23. okt. v dvorani S. N. P. J., So. Lawndale in 27. cesta.

Društvo "Delavec" št. 9 S. N. P. J.—Veselica z igro v nedeljo dne 5. novembra v Hrvaškem domu na 26. cesti in Commercial ul. v So. Chicagu.

Društva S. N. P. J. v Chicagu skupno božično prireditev 18. decembra v dvorani S. N. P. J., 2657 So. Lawndale Ave.

OPOMBA: Ako prireditev Vašega društva ni omenjena v gornjem seznamu, sporočite datum in druge podatke na naslov: JOHN PUTZ, 1834 S. Racine Ave.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENCI."

!KAMPANJA!

za pridobivanje novih naročnikov dnevnika Prosveta

Še vedno je čas da začnete z agitacijo za razširjenje največjega slov. dnevnika v Ameriki, Prosveta, ki je pisan v naprednem duhu za izobrazbo in poduk naših rojakov.

Sedaj se vam nudi lepa prilika, da si za dolge zimske večere nabavite lepih in poučnih knjig, katere dobite za nagrado za nove naročnike.

Za enega novega polletnega naročnika dobite knjigo "Jimmy Higgins" vredno $1.00. Za enega novega celoletnega naročnika dobite knjigo "Slovensko-angleški Slovničen," zelo primerna knjiga za razširjenje znanja angleščine, vredna $2.00 ali kako drugo knjigo iz zaloge "Književne matice." Za dve novi celoletni naročnini dobite veliko in krasno vezano knjigo "Ameriški Slovenci," v kateri bodete našli mnogo zanimivega in poučnega, ne samo o razvoju naše S. N. P. Jednote, temveč tudi o razvoju našega naroda v Ameriki, in drugih zgodovinsko-važnih dogodkih. Vrednost knjige je $5.00.

Ako še niste, začnite z agitacijo takoj. Idite na delo in pridobite listu kar mogoče več naročnikov, ker čimbolj bo list razširjen, temvečji bodo uspehi na kulturnem in gospodarskem polju Slovencev v Ameriki.

Cena je: na leto $6.00, za pol leta $3.00; za Chicago in Cicero za eno leto $7.50, za pol leta $3.75. Za Evropo: za eno leto $9.00, za pol leta $4.50.

Izpolnite in izrežite ta kupon.

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

Priloženo dobite naročnino $....., za katere pošljite Prosveto:

Ime ..... $.....

Naslov .....

Ime ..... $.....

Naslov .....

Ime ..... $.....

Naslov .....

REVMATIZEM

Čudežna iznajdba Dr. Toma

TISOČE OZDRAVLJENIH V 30 DNEH

Ako trpite vsled kakršnekoli bolečine revmatizma, nevritis, nevralgije, v nogah, rokah ali v prsih, hrbtobol, bolečine v kolenih, hrbtenici ali drugih udih, ako imate otekle sklepe in žile, ujedi, mrzle noge, nečisto slabo kri ali prehlad, vse take bolečine vam preidejo v 30 dneh po vživanju ANTI-RHEUMATIC ZDRAVILA iznajdenem po slavnem zdravniku Dr. Tom. Nobene izjeme ako je vaše bolezen ravno prišla ali ako je kronična, naš ANTI-RHEUMATIC TREATMENT vam odžene to zavedno. Vaše bude znake in sguba spanca vam pride in bodete zdravi in zopet veseli enako kot tisoče drugih bolnikov. Vam ni treba premisljati podnebja ali od doma. Jemati mineralne kopeli, naš ANTI-RHEUMATIC TREATMENT vam ohrani te sitnosti in stroške. Ljudje, ki so dobili za časa vojne razne revmatične bolečine, so že isti želili ko so jemali naše zdravilo, katero je danes poznano skoro v vseh krajih sveta. Naši bolniki priporočajo naše zdravilo svojim prijateljem in to je naš napredek. Vi pa riskirate ničesar, kar ako resnično ne pomaga prav nič to zdravilo, mi vam povrnemo vaš denar.

Naš ANTI-RHEUMATIC TREATMENT je slavne iznajdba evropskega znanstvenika Dr. Tom-a in vsebuje znanstvene zmesi proti revmatizmu, ki grozno zastruplja kri v krvni sistem in tako prežene vse revmatične in druge strupe iz vašega sistema. Celo zdravljenje sestoji iz treh zdravil in vam zadostuje za 30 dni. Naše Dr. Tom zdravilo je vživano in poznano od tisoče ljudi kot eno najboljše in najzanesljivejše zdravilo. Vsebuje samo brezpogojno zmesi in nima vsebi nobenih narkotov in ga sme vživati vsakdo. Jemljite naše zdravilo skozi 30 dni in ako vam ne pomaga, vam mi povrnemo naš denar. Tu imate zadnjo priliko da ste gotovi, da se rešite vaših bolečin. Cena temu zdravilu je samo $3.00.

NE POŠILJAJTE DENARJA V NAPREJ

samo izrežite ta oglas in priložite 25c za poštnino stroška. Vi plačate $3.00 potem ko se vam prinese zdravila na vaš dom. CHICAGO MEDICAL LABORATORY, 1723 N. Kedzie Avenue, Dept. 414, Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA